

המשימה: "קריאה בקול"

משימה "קריאה בקול" (בתוספת משימת רשות של המחזה בעל-פה) תאפשר לתלמידים להתנסות בקריאה בקול של טקסט מול קהל ובהצגתו בעל-פה.

רציונל למשימה "קריאה בקול"

תהליכי הקריאה נמצאים באינטראקציה עם תהליכי שפה דבורה. השפה הדבורה היא בסיס ללימוד קריאה, וקריאה קולית רהוטה, מדויקת ושוטפת היא הבסיס לקראת הבעה בעל פה. קריאה בקול משפרת את הישגי הקריאה, את ההגייה ומסייעת בחיזוק אוצר המילים.

דרישות המשימה

במשימה זו נדרש התלמיד לקרוא בקול טקסטים פשוטים וקצרים יחסית. הפעילות דורשת עמידה מול קהל וקריאה ברורה בהנגנה (אינטונציה) מתאימה לתוכן.

משימת הרשות – המחזה – דורשת הצגה בעל-פה מול קהל בשילוב אמצעים רטוריים שמתאימים למטרה התקשורתית ולנמענים ושימוש בידע תקשורתי ובעזרים הולמים. (ברוח 'דמות הבוגר' – מיומנויות דמות הבוגרת והבוגר, עמוד 7).

מטרות המשימה

מטרות המשימה משתקפות בטבלת הפעילויות ותיאורי הביצוע הנדרשים מתלמידים בסוף בית הספר היסודי ועד סוף חטיבת הביניים על פי המפורט בתוכנית המסגרת 'עברית דבורה לדוברי ערבית' (2022) המבוססת על המסמך "מסגרת התייחסות אירופית משותפת שפות: למידה, הוראה, הערכה" (מהא"ם) (CEFR, 2020).

תיאור המשימה והנחיות למורים:

מורים יקרים,

במשימה זו התלמידים יתנסו בקריאה בקול של טקסטים שונים בעברית. הם יוכלו לבחור טקסט אחד (או כמה טקסטים) לקריאה מבין האפשרויות המוצעות. התלמידים ילמדו את הטקסט בכיתה, יתרגלו את קריאתו ולבסוף יקראו אותו בקול בפני הכיתה. המשימה מחולקת לכמה שלבים שבהם אתם, המורים, תלוו את התלמידים ותכוונו אותם.

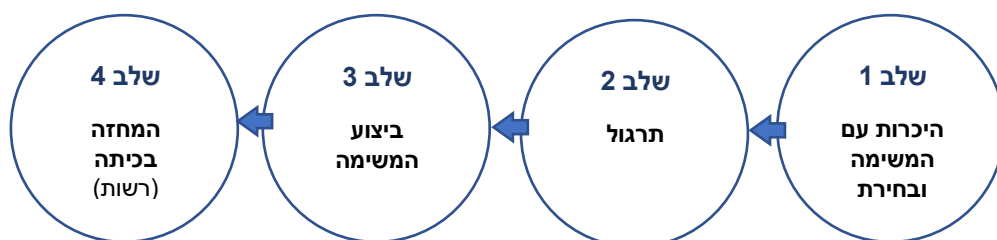
הטקסטים המוצעים הם אלה: "כוחן של מילים"; "אין חיסרון שלא ניתן להפוך ליתרון"; חמש בדיחות קצרות; שלושה שירים – "האיש עם השערות", "הצריך הזה" ו"צעיר לנצח". התלמידים יוכלו לבחור בטקסט אחר לקריאה בקול באישורכם. היקף הקריאה יהיה כעמוד ויכול להשתנות על פי רמת התלמיד ודרישת המורה.

לאחר הקריאה בקול, התלמידים יוכלו להמשיך ולעשות עוד משימה שבה ימחזו טקסט שקראו באמצעות משחק תפקידים ולימוד הטקסט בעל־פה.

תלמידים שיבחרו לקרוא בקול אחד השירים יוכלו במשימת הרשות לשיר את הטקסט בקבוצה; תלמידים שיבחרו לקרוא את הבדיחות יוכלו במשימת הרשות לספר אותן בעל־פה בזוגות ואלה שיקראו סיפור יוכלו לבחור במשחק תפקידים ולהמחזז את הסיפור בקבוצה.

משימת ההמחזה היא **משימת רשות** ויכולה להקנות לתלמידים נקודות בונוס לציון.

להלן שלבי המשימה:

תנו לתלמידים הוראות ברורות ולוו אותם לאורך ביצוע המשימה (בשלושת השלבים וגם בשלב הרשות).

שלב 1 היכרות עם המשימה וחזרה על הידע הבסיסי הנדרש לביצוע המשימה

(שיעור אחד או שניים בכיתה)

לפני שהתלמידים מתחילים בביצוע המשימה, חשוב שיכירו את שלבי המשימה השונים וכן את התבחינים שלפיהם יוערכו.

הדפיסו את הנחיות המשימה לתלמידים (נספח 1) והסבירו אותן לתלמידים. בשיעור הפותח את המשימה הציגו לתלמידים את המשימה "קריאה בקול" ואת משימת הרשות "המחזה". (תוכלו להראות לתלמידים סרטון דוגמה להמחזה של סיפור בקישור [כאן](#) וסרטון דוגמה להמחזה של שיר בקישור [כאן](#)).

כדאי לחזור על ידע לשוני קודם הנדרש לביצוע המשימה, וללמד ידע לשוני חדש במידת הצורך. תוכלו לערוך לעצמכם רשימה של הידע ושל המיומנויות הנדרשים מהתלמידים לביצוע המשימה לפי רמת הכיתה (ראו דוגמה לרשימה כזאת בנספח 2).

הציגו בפני התלמידים את הטקסטים המוצעים לקריאה בקול. קראו את הטקסטים בכיתה בפני התלמידים בקול רם ובהנגנה המתאימה או לחילופין השמיעו הקלטה של הטקסטים.

לצד החשיבות של קידום הקריאה הקולית ושטף הקריאה, חשוב לאפשר לתלמידים ליהנות מקריאה ולעסוק גם בהבנת הנקרא. העיסוק בתוכן מדגיש מה קוראים ולא רק איך קוראים, וגם הוא מסייע לקריאה. לכן חשוב שתדונו עם התלמידים ברעיונות המרכזיים שבטקסטים.

בשלב זה חשוב גם להציג בפני התלמידים את המחווה להערכה (נספח 3) ולתת לכל תלמיד את הרשימה לבדיקה עצמית ('צ'קליסט') שבנספח 4.

לאחר מכן כל תלמיד יבחר בטקסט שמצא חן בעיניו מתוך רשימת הטקסטים המוצעים או בטקסט אחר שאישרתם לו. כדאי לעודד את התלמידים לבחור בטקסט שלא קראו לפני כן ולוודא שלכל התלמידים יש גישה לטקסטים שבחרו עם ניקוד וללא ניקוד.

❖ חשוב לציין כי ההערכה של קריאה בקול היא **הערכה אישית** ואילו ההערכה של משימת הרשות (ההמחזה של הטקסט) היא **הערכה קבוצתית**.

שלב 2 תרגול הקריאה

(שני שיעורים בכיתה וכעשר דקות ביום במשך שלושה ימים בבית התלמיד)

בשלב זה התלמידים יקראו את הטקסט שבחרו ויתאמנו בקריאה מדויקת ובקריאה בשטף. התלמידים יכולים לתרגל את הקריאה בטקסט המנוקד או בטקסט הלא מנוקד לפי רמת הקריאה שלהם והיכרותם עם סימני הניקוד. כחלק מהתרגול, למדו את התלמידים מילים חדשות מהטקסטים שבחרו. מומלץ לבקש למדו מהתלמידים:

- לסמן בטקסט את כל המילים שלא מוכרות להם ואת המילים הקשות לקריאה.
- להעתיק את המילים שסימנו למחברת.
- ללמוד את משמעותן.
- לתרגל את קריאתן.
- להדגיש בצבע את סימני הפיסוק בטקסט, בעיקר את אלה המשפיעים על האינטונציה באופן ניכר: סימן קריאה, סימן שאלה, נקודה, מרכאות (כפותחות דיבור ישיר).
- לתרגל את הקריאה של הטקסט השלם. תחילה, התלמידים יקראו קריאה דמומה, ולאחר מכן יקראו בקול בזוגות או בקבוצות לפי תפקידים (אפשר לשנות את טון הדיבור לפי הדמויות שבטקסט).

עוד הצעות לתרגול קריאה בקול בעבור תלמידים מתקשים

אם יש בכיתה תלמידים שמתקשים בקריאה בשל פערים של ממש בשפה העברית, תוכלו לתרגל איתם מודעות פונולוגית וכן להוציא מהטקסטים את המילים המאתגרות לקריאה, למיין אותן לקטגוריות ולתרגל את קריאת המילים לפי תנועות, צלילים, בניינים, משקלים, כינויים וכד'. (לשיקול דעתכם ועל פי רמת הקריאה של התלמידים והמענה לשונות ביניהם). ראו דוגמה לתרגול תנועות בנספח 5 ודוגמה לתרגול עיצורים בנספח 6. כמו כן, תלמידים מתקשים יוכלו לקרוא בהיקף מצומצם יותר, לפי שיקול דעתכם.

חלקו לתלמידים את הטבלה "משפרים את הקריאה בקול" (נספח 7). תהליך הערכה עצמית או הערכת עמיתים מסייע לפיתוח המודעות של התלמיד לאופן הקריאה שלו, ולדרך הערכת קריאה תקינה בכלל. מדדי ההערכה בטבלה "משפרים את הקריאה בקול" יכולים לסייע לתלמידים לשים לב לדברים החשובים בעת התרגול, כמו דיוק, קצב והנגנה.

התלמידים יוכלו לעקוב אחר התקדמות הקריאה שלהם באמצעות הקלטה או באמצעות הערכת עמיתים ולתעד את הטעויות שלהם, את קצב הקריאה ואת ההנגנה (האינטונציה). התלמידים 'המעריכים' יקשיבו לחבריהם קוראים, ימדדו זמן, יסמנו שגיאות וימלאו את הטבלה. התלמידים יוכלו לתרגל כמה פעמים, ולתעד את התקדמותם. הם יוכלו גם להתאמן בקריאה בקול מול בני משפחה וחברים.

תוכלו לעזור לתלמידים לנתח את השגיאות שלהם, ולחשוב על דרכים להימנע מהן בהמשך.

כדאי להפנות את התלמידים לתוכנות מחשב המיועדות לעידוד שטף הקריאה כמו "שטף קריאה" של מטח, [SPREED](#), [תולעת ספרים](#).

חשוב לוודא שהתלמידים סימנו ב-✓ את כל הסעיפים ברשימה לבדיקה עצמית ('צ'קליסט') לקראת הקריאה בקול מול הכיתה (נספח 4).

שלב 3 ביצוע המשימה בכיתה

(שניים-שלושה שיעורים בכיתה)

בשלב זה התלמידים יקראו את הטקסט שבחרו בפני הכיתה. יש להביא בחשבון שקריאה בקול מול חברי הכיתה עלולה להיות מלחיצה ואפילו מביכה בעבור חלק מהתלמידים. חשוב לחזק את ביטחונם ולוודא שהם מוכנים למשימה.

אפשר לשלב את הקריאה בקול בפני הכיתה בשיעורים במהלך שבועיים.

הערכת המשימה

תוכלו להקליט את הקריאה בכיתה כדי להקל על אופן ההערכה.

נוסף על כך, תלמידים, שמסיבה כלשהי, לא יוכלו לקרוא בכיתה, יוכלו להקליט את עצמם ולשלוח את ההקלטה אליכם לווצאפ או לדוא"ל או להעלות אותה לאתר בית הספר.

בנספח 3 תמצאו מחוון להערכה לשימושכם המורים בזמן הקריאה בקול של התלמידים.

חלקו לתלמידים הצופים דף תצפית (**הדפיסו לתלמידים את נספח 8**), ובאמצעותו הם ייתנו משוב לחבריהם לכיתה (כשתיים-שלוש דקות). התלמידים הממלאים את דף התצפית הופכים בכך לשותפים פעילים בהערכת המשימה ומתגברת אצלם המודעות לרכיבים חשובים בעת הקריאה בקול. בתום הקריאה, יקבלו התלמידים שקראו בפני הכיתה את דפי המשוב מחבריהם לכיתה.

בתום ההצגה התלמידים שקראו בקול ימלאו דף שיקוף (רפלקציה) – **הדפיסו לתלמידים את נספח 9**. בעזרת דף השיקוף יוכלו התלמידים לבחון את הקריאה שלהם: לבטא את הרגשתם ולחשוב על נקודות לשימור ולשיפור במשימות דומות בעתיד.

שימו לב: יש להתחשב בכך שהזמן הכולל לקריאה בקול בכיתה משתנה לפי אורך הטקסט שנבחר ולפי קצב הקריאה של כל תלמיד.

יש להביא בחשבון זמן כולל של בין דקה עד ארבע דקות לכל הקראה בכיתה.

שלב 5 המחזה – משימת רשות

לאחר הערכת הקריאה בקול עודדו את התלמידים להציג את הטקסט **בעל־פה** בפני הכיתה באופן דרמטי או תיאטרלי. לשם כך הקצו זמן ייעודי לתרגול ההצגה בכיתה.

התלמידים יוכלו לבחור אם הם רוצים להמחזיז את הטקסט שקראו בקול באופן תיאטרלי או טקסט אחר לבחירתם באישורכם.

התלמידים יתחלקו לזוגות או לקבוצות ויחלקו ביניהם את הטקסט. התלמידים יתרגלו את הקריאה בקול, ולאחר מכן ילמדו להציג את החלק שלהם **בעל־פה** באופן תיאטרלי או דרמטי.

כדאי לעודד את התלמידים להגיד את הטקסט בהנגנה (באינטונציה) מתאימה. אפשר גם ללוות את ההצגה בתפאורה מתאימה ולהוסיף אביזרים מתאימים או לבוש מתאים.

את ההמחזה אפשר לשלב במהלך השיעורים בכיתה או להציג מול כיתות אחרות.

בנספח 3 תמצאו מחוון להערכה לשימושכם בזמן ההצגה בעל־פה בכיתה.

תוכלו לחלק לתלמידים דף התצפית (**נספח 8**) להערכת ההצגה בכיתה ודף שיקוף לתלמיד שהציג בעל־פה (**נספח 9**) למילוי אחרי ההצגה בכיתה.

תלמידים שיבחרו במשימת הרשות יוכלו לקבל נקודות בונס בהערכה.

גם אורך ההצגה משתנה לפי אורך הטקסט שייבחר. יש להביא בחשבון זמן ממוצע של דקה עד ארבע דקות לכל הצגה בכיתה.

המשימה לתלמידים – דף הנחיות

תלמידים יקרים,

במשימה זו יש לכם הזדמנות להתנסות ב'שעת סיפור' והפעם **אתם הקריינים!**
אתם תקראו טקסט בקול רם, ולאחר מכן, תוכלו להציג אותו באופן תיאטרלי מול חבריכם.
כדי לבצע את המשימה, עבדו על פי השלבים האלה:

הנחיות לביצוע המשימה	
שלב 1	בחרו באחד הטקסטים לקריאה בקול: בדיחות, סיפור או שיר (או טקסט אחר <u>באישור המורה</u>).
שלב 2	- תרגלו את קריאת הטקסט שבחרתם. - סמנו בטקסט את כל המילים שאינכם מכירים ואת המילים הקשות לקריאה. - העתיקו את המילים שסימנתם למחברת, למדו את משמעותן ותרגלו את קריאתן. - הדגישו בצבע בטקסט את סימני הפיסוק וקראו את הטקסט בהנגנה (אינטונציה) מתאימה. - קראו את הטקסט קריאה דמומה ולאחר מכן קראו בקול רם בזוגות והעריכו זה את זה. - קראו את הטקסט מול בני משפחה וחברים. מומלץ גם להקליט את עצמכם. - העזרו בטבלה "משפרים את הקריאה בקול": תעדו את השגיאות שלכם ותקנו אותן לפי ההקלטה של הטקסט או באמצעות הערכת עמיתים. - בדקו שסימנתם ב-✓ את כל המשפטים ברשימה לבדיקה עצמית ('צ'קליסט') כדי לוודא שאתם מוכנים לקרוא בקול בפני הכיתה.
שלב 3	קראו את הטקסט בקול בפני המורה וחברי הכיתה.
שלב 4 בנוס	- אם בחרתם להמחזיז את הטקסט, עבדו בקבוצות. - חלקו 'תפקיד' לכל אחד ולמדו להגיד אותו בעל-פה בהנגנה (אינטונציה) מתאימה ובאופן תיאטרלי. מומלץ גם להכין אביזרים, תפאורה וללבוש בגדים מתאימים לתוכן הטקסט.

**דוגמה לרשימה של הידע ושל המיומנויות הנדרשים מהתלמידים לביצוע המשימה
(לפי רמת הכיתה):**

- הכרת כל אותיות הדפוס – שמן, אופן כתיבתן וצליליהן.
- הכרת סימני הניקוד וחשיבותן של תנועות אהו"י בכתיב חסר הניקוד.
- הכרת תנועות שאינן קיימות בשפה הערבית כמו: ס (ו־e שלא קיימת בערבית הספרותית).
- הכרת סימני הפיסוק ואינטונציה מתאימה לפי ההקשר.
- פיתוח מודעות פונולוגית ומורפולוגית.
- הבחנה בין אותיות הדומות בצורתן, כמו: ת, ח, ה / מ, א / ד, ר.
- הכרת צלילים של עיצורים שאינם קיימים בשפה הערבית כמו: ו, פ, צ, ג.
- הכרת אוצר המילים מתוך הטקסטים שנבחרו לקריאה הקולית בדגש על פיענוח ומשמעות.
- הכרת תבניות השם והפועל (מוספיות של פעלים), סיומת ה', סיומות השייכות ועוד.

מחווון להערכה אישית של משימת "קריאה בקול"

למילוי על-ידי המורה

שם התלמידים: _____ הכיתה: _____

שם הטקסט: _____

הערכה אישית

במידה רבה	במידה בינונית	במידה מעטה	
			דיוק - באיזו מידה הקריאה הייתה מדויקת?

במידה רבה	במידה בינונית	במידה מעטה	
			כשירות תקשורתית - באיזו מידה הקריאה ברורה ומובנת, למשל קריאה בעלת הנגנה (אינטונציה) נכונה המצביעה על הבנת הטקסט, קצב קריאה המאפשר הבנה, עוצמת קול מתאימה?

סיכום לקראת שיחת משב

נקודות חוזק: _____

נקודות לחיזוק: _____

משוב לתלמיד/ה: _____

מחון להערכה קבוצתית של משימת "המחזה" (משימת רשות)

למילוי על-ידי המורה

שמות התלמידים: _____ הכיתה: _____
שם הטקסט: _____

הערכה קבוצתית

במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	
			דיוק - באיזו מידה הדיבור היה מדויק?

במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	
			כשירות תקשורתית - באיזו מידה ההצגה בעל-פה ברורה ומובנת והמציג מודע לקהל, למשל הגייה נכונה, קצב דיבור מתאים, הנגנה (אינטונציה) מתאימה, דיבור בקול רם, קשר עין עם הקהל?

במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	
			תפאורה - באיזו מידה התלמידים השקיעו בתפאורה, למשל תלבושות, אביזרים, עיצוב ה'במה'?

סיכום לקראת שיחת משוב

נקודות חוזק: _____

נקודות לחיזוק: _____

משוב לתלמיד/ה: _____

בודקים שלא שכחנו...

קראו את הרשימה לבדיקה עצמית ('צ'קליסט') וודאו שביצעתם את כל שלבי המשימה.

סמנו ב- ✓ לאחר שביצעתם	רשימה לבדיקה עצמית
	1 בחרתי טקסט לקריאה בקול.
	2 אני מבין את הרעיונות המרכזיים בטקסט שבחרתי.
	3 אני מבין את כל המילים בטקסט.
	4 אני מצליח לקרוא את הטקסט הלא מנוקד באופן ברור ובלי שגיאות.
	5 אני מצליח לקרוא את הטקסט הלא מנוקד בקצב נכון וללא היסוסים.
	6 אני קורא את הטקסט הלא מנוקד בהנגנה נכונה ובעוצמת קול מתאימה (לא חלש מדי ולא חזק מדי).
	7 (משימת רשות – "המחזה") אני יודע להציג בעל-פה את החלק שלי בטקסט באופן ברור, בהנגנה הנכונה ובלי שגיאות.
	8 הוספתי להצגה אביזרים חזותיים.

טבלת מיפוי מילים לתרגול קריאה לפי תנועות

העזרו בטבלה כדי לתרגל מילים קשות לקריאה מתוך הטקסט שבחרתם.

כתבו את המילה הקשה לקריאה בעמודה המתאימה לפי התנועה שתמצאו לתרגל.

מילה אחת יכולה להיות כתובה בכמה עמודות לפי התנועות שיש בה. ראו דוגמאות בטבלה.

פתח גנובה	שווא	שורוק/ קובוצ	חולם מלא / חסר / קמץ קטן / חטף קמץ קטן	סגול/ צירה	חיריק	קמץ / פתח חטף פתח
פְּתוּחַ	כְּתוּרִים	פְּתוּחַ	לְמַקְוֹמוֹת	עֶץ	אֵם	מְחֻבָּאִים
לְנוּחַ	כְּרוֹת	כְּרוֹת	צְהָרִים	וְתִהְיֶה		
	תִּתְנַדְּגֵד	מֵאֲשֶׁר				

טבלת מיפוי מילים לתרגול קריאה לפי עיצורים מאתגרים

היעזרו בטבלה כדי לתרגל צלילים מאתגרים של עיצורים.

כתבו את המילה הקשה לקריאה בעמודה המתאימה לפי הצליל שאותו תרצו לתרגל.

מילה אחת יכולה להיות כתובה בכמה עמודות לפי הצלילים שיש בה. ראו דוגמאות בטבלה.

פ (פ"ה דגושה)	ו (וי"ו עיצורית)	צ
תפוחים	ולא	בצל
פתוח	לאור	בחצלה

משפטים את הקריאה בקול

השתמשו בטבלה כדי להעריך את הקריאה של חבריכם או הקשיבו להקלטה שלכם והשתמשו בטבלה כדי להעריך את הקריאה שלכם.

תרגול קריאה	תאריך	דיוק כתבו כאן את כל השגיאות.	זמן כתבו את מספר השניות או הדקות שנמשכה הקריאה.	הנגנה מתאימה / או לא מתאימה, לפי סימני הפיסוק וההקשר	עוצמת קול נמוכה / גבוהה / מתאימה
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

דף תצפית – "קריאה בקול"

בזמן הקריאה בקול בכיתה

שם הטקסט: _____

שם התלמיד/ה הקורא/ת: _____

שם התלמיד/ה הצופה: _____

סמנו את המשפטים שהכי מתאימים, לדעתכם, כדי לתאר את הקריאה שהאזנתם לה.

☐ הקריאה הייתה מובנת.

☐ הקריאה הייתה בקצב מתאים.

☐ ההגנה (האינטונציה) הייתה נכונה ועזרה לשומעים להבין את הטקסט.

רציתי להוסיף ש _____.

דף תצפית – "המחזה"

בזמן הקריאה בקול בכיתה

שם הטקסט: _____

שם התלמידים המציגים: _____

שם התלמיד/ה הצופה: _____

סמנו את המשפטים שהכי מתאימים, לדעתכם, כדי לתאר את המחזה שצפיתם בה.

☐ המחזה בעל־פה הייתה מובנת.

☐ הדיבור בעל־פה היה בקצב מתאים.

☐ ההגנה (האינטונציה) הייתה נכונה ועזרה לשומעים להבין את הטקסט.

☐ המציגים שמרו על קשר עין עם קהל הצופים.

☐ המחזה כללה אמצעים חזותיים כמו לבוש מתאים או אביזרים שהוסיפו עניין.

רציתי להוסיף ש: _____

דף רפלקציה – "קריאה בקול"

לאחר הקריאה בקול בכיתה, חשבו על הקריאה שלכם וענו על השאלות האלה:

איך הרגשתם בזמן שקראתם?

ממה הייתם מרוצים?

מה הייתם רוצים לשפר?

עוד מחשבות

דף רפלקציה – "המחזה"

לאחר ההצגה בכיתה, חשבו על ביצוע ההצגה וענו על השאלות האלה:

איך הרגשתם בזמן שהצגתם?

ממה הייתם מרוצים?

מה הייתם רוצים לשפר?

עוד מחשבות
